

PAPP GYÖRGY METSZETE

A szemközti lakásba egy fiatalember költözött. Jóképű, szőke, olyan harminc év körüli. Elvált ember. Az értesüléseit a házmestertől szerezte az öregasszony, aki részletesen beszámolt mindenről a férjének.

— Felőlem a perzsa császár is odaköltözhet — nézett fel a rejtvényből az öregember. — Mi dolgod vele?

— Csak úgy mondtam — felelte az öregasszony —, hiszen sokáig állt üresen az a lakás, amióta szegény Regina...

Az öreg legyintett. Nem szerette a megboldogultat, pletykásnak, hazudósának tartotta, tudta ezt az öregasszony is, ezért inkább elhallgatott. Csak sóhajtott néhányat a barátnője emlékeztére.

Egyik este a fiatalember csöngetett be hozzájuk. Tiszteletét kívánta tenni, mondta, hiszen így illendő az új szomszédától, még ha szemközti is, azonkívül meg akadna egy dolog, amiről szeretne szót váltani.

Az öregek leültették, likörrel, aprósüteménnyel kínálták, majd kis idő múltán megkérdezte a házigazda:

— Aztán miről szeretne szót váltani, öcsém uram?

— Tetszenek tudni — kezdte a fiatalember —, én egy szabadabb erkölcsű családban nőttem fel. Ne tessék félreérteni, egészen egyszerű dologban nyilvánult ez meg. Nyitott ablaknál tornáztunk reggelienként.

— Hiszen ebben nincsen semmi — szólt közbe az öregember —, ez nagyon egészséges cselekedet.

— Igen, de mi meztelenül tornáztunk.

— Jézus Mária! — lebbent ki a fohász az öregasszonyból, de a férje nyugalomra intette, akár egy gyereket, aki valami szörnyűségről hallott.

— Ez a szokásom — folytatta a fiatalember — a mai napig megmaradt, viszont jól tudom, hogy közösségben élünk, és a közösségnek megvannak a maga szabályai.

— Bizony, ez szent igaz — helyeselt az öregember, és várta, hová csavarintja a szót a látogatójuk.

— Arra kérem önöket — tért a lényegre az ifjú —, hogyha lehetséges, nézzék el nekem ezt a szokásomat. Ezt a tízperces meztelen testgyakorlást nyitott ablaknál. Cserébe az elnézésért felajánlanám, hogy fölhordom a pincéből a fát, és segítenék a bevásárlásban is.

— Szénnel fűtünk — szólalt meg hirtelen az öregasszony, de az ura pillantására másfelé fordította a fejét. Mintha azt kutatná: ki szólalt meg az ő hangján?

— Hát kérem — mondta aztán az öregember —, ez fölöttebb furcsa kívánság... Már közeledek a nyolcvanhoz, de

Az alku

ilyen kéréssel még senki sem állított be hozzánk... Eppen ezért ezt alaposan át kell gondolni, és meghányi-vetni az asszonnyal.

— Ez természetes — bölintott a fiatalember —, magam is így gondoltam. Holnap este ismét átjönnek a válaszért.

A vendég távozása után az öregember ráripakodott a ne-jére.

— Te már mindjárt belemennél volna! Azért kottyantottad el, hogy szénnel fűtünk.

— Csak helyesbítettem — védekezett az öregasszony —, eszem ágában se lenne nélküled dönteni... De kérlek, gondolj a szivedre meg a derekadra... Mindig panaszkodsz a szénhordás miatt.

— Igaz — sóhajtott megadóan az öregember —, nagyon sok már nekem ez a két emelet... Kiszáll belőlem az erő, amiről felérek...

Másnap a pincekulcsot szorongatva várta a fiatalembert. Ezzel kívánta jelezni, hogy egyet-értésre jutottak az asszonnyal, amit aztán szóban is közölt, mielőtt átadta a kulcsot.

— Azt a ládát hordja tele — mutatta meg a konyhában —, az kitart egy hétig, így elegendő lesz hetente egyszer...

— És nem fog tornázás közben fájni? — kérdezte kíváncsian az öregasszony, aki kijött a beszélgetésre. — Ilyenkor télen könnyen meghülhet az ember...

Az ifjú megnyugtatta, hogy nem szokott fájni, de különben is hozzáadódott a dologhoz. Ebben segíti a sportolás is, hiszen röplabdázik a vállalati csapatban. Azonkívül ha alkalma adódik rá, akkor szaunázik, amit még egy finnországi útja során szeretett meg. Így ez a kis meztelenkedés igazán csak a legnagyobb felfrissülést jelenti neki.

Hetek teltek el, és a fiatalemberre nem lehetett panaszuk az öregeknek. Szorgalmasan telehordta a szénládát, és segített a bevásárlásban is.

— Muszáj állandóan az ablaknál ülnöd? — támadt egyszer ingerülten a feleségére az öregember. — Azelőtt sose húztad oda a széket, most meg alig mőz-dulsz el onnan.

— Jobban látok így kötni — mutatta a félig kész pulóvert az öregasszony. — Neked csinálom karácsonyra.

— Közben meg kukucskálsz! Nem szégyelled magad?

— Még ilyet...! Fej sem emelem a fejem a kötésből.

— Azt nem! Csak éppen a kö-tést tartod föl, és kikandikálsz a lyukacsokon. Azt hiszed, nem vettem észre? Szerencsére még

nem vagyok vak! Vagy azt szeretnéd, ha vak is lennék?

Az öregasszony szipogott, és tüntetően elvonult az ablaktól. Aznap keveset szóltak egymáshoz, és ami nem történt évek óta: elmaradt a hitvesi puzsi el-alvás előtt.

Három napig kerülte az ablakot az öregasszony, de a negyedikén, a postáról visszaérkezve, megint ott lepte meg az ura.

— Szóval így állunk? Akkor jobb, ha az ablakkal kötsz házasságot!

— Már azt is megtiltanád, hogy lemossam az üveget? Nem szórakozásból csutakolom! Nézd meg, csupa kosz, alig lehet ki-látni rajta.

Erre csak legyintett az öregember, és átment a másik szoba-ba. Este ott ágyazott meg magának a kanapén. Az öregasszony egyedül sírdogált a családi nyoszolyán.

Negyven évig hűséges volt — forgolódt az öregember —, és most bolondult meg vénységére. Ketrebe kéne engem zárni, amiért ráálltam erre az alkura. Kell-e nekem?

Reggel odaállt a felesége elé, és megkérdezte:

— Mondj meg igaz lelkedre: mi a fészkes fenéért bámulod azt a fiút?

— Nem bámulom.

— Ne hazudj, mert bámulod. De miért?

Az öregasszony hallgatott egy keveset, majd csöndes pironkodással ezt mondta:

— Csak összehasonlításból...

— Kivel akard összeházasítani?

— Hát, veled... Hogy ifjúkorodban volt-e ilyen jó az alakod.

— És mire jutottál ebben a mustrában?

— Mire? Még kérdezed, te bolond? Hát persze, hogy neked volt jobb az alakod, de még mennyire...! Akár rólad is mintázhatta volna Michelangelo a Dávidot.

Nézték egymást. Az öregember kicsit kihúzta magát, így nem tűnt annyira hajlottnak. És az öregasszony szeme is tisztábbra fényesedett, mintha az ifjúsága kíváncsiskodna elő onnan. Mint amikor a hamu megkotorják, és egy régen eltemetett parázs újra felszikrázik.

Másnap az öreg átment a fiatalemberhez, és felbontotta a megállapodásukat.

— Tudja, kérem — mondta —, én férfiember vagyok, megértem ezt az egészet... de a feleségem nehezen bír ebbe bele-nyugodni... ő még az apácáknál tanult, és nagyon szigorú erkölcsű. Ezentúl hát ne pucérkodjon előtte... A szénhordást meg köszönjük, majd csak elboldogulok azzal magam is.

Es aznap már ismét ő cipelte fel a szenet, többszöri megállással ugyan, fújtatva, zihálva, de önmagával igen elégedetten.

TÓTH-MÁTÉ MIKLÓS

Mit hoz a XXI. század?

Mit hoz a közelgő XXI. század, a harmadik évezred? A kérdés és a rá adható felelet annál is inkább izgalmas, mert „Föld-úrhaajónk” fedelzetén ma 4,4 milliárd utas él, s a jól felkészült demográfusok szerint az ezredfordulóra 6–7 milliárd emberrel kell számolnunk. Emellett nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy két teljesen különböző társadalmi rendszer viszonyai között élünk. Az egyik alapja a magántulajdon, a másiké a termelési eszközök társadalmasított formája. Ezekből a tényekből is látszik, hogy nem is olyan egyszerű az emberiség közjövőjét feszegetni, már a keretek alján kopogtató nagy kérdésre felelni.

Mégis sokak vannak, akik válaszolnak. Ismert Arthur Clarke 1962-ben megjósolt prognózisa az emberiség fejlődéséről. Jólalatai egyre inkább nem „jönnek be”. Mások csak a sci-fi (tudományos-fantasztikus) irodalmi alkotáson keresztül gondolkodnak, jövőképről, beszélnek, amely mégis a jelenről vall. Különösen vonatkozik ez azokra, akik jövőkutatókkal nem hivatásszerűen foglalkoznak, hanem csak pillanatnyi elképzeléseiket, esetleg ideáljukat vetítik a közeli vagy a távolabbi jövőbe. Ilyképpen sokak elmebentelenedett, gépies, érzés és szeretet nélküli jövő századról írnak és beszélnek, amikor ridegen praktikus lesz a világ, elsivárosodott emberi kapcsolatokkal, lélektelen magányos. Egyes nyugati futurologusok azt is tudni vélik, hogy kétezerre gyarmatosítják a bolygókat, hogy 2030-ra kétoldalú kapcsolatot építsenek ki a Földön kívüli lényekkel, sőt 2050-re megoldja az ember a halhatatlanságot.

Bizarr és elgondolkodtató elképzelések ezek, de most álljunk meg egy nemrégiben megjelent könyvénél, amelyet Jurij Kanyin írt, és *Irány a XXI. század* a címe. (Kossuth Könyvkiadó). Ez a könyv okos megfontoltsággal és a népszerű ismeretközelség nyelvén tekint a jövőbe. Összefoglalja a jövőkutató tudósok legfontosabb következtetéseit, köztük az energiahányó gondjait, környezetünk egyensúlyi helyzetének megőrzését.

A szerző azt is határozottan állítja — szemben az amerikai Ralph Lapp megállapításaival —, hogy a meglévő energiaforrások ésszerű hasznosításával, illetve újabbak feltáráásával várhatóan megoldódik a krónikus energiahányó. A nap sugárzása, a szél ereje, a termálvizek melege, megannyi kiaknázatlan tartalék — és egyben lehetőség az emberiség számára. Foglalkozik továbbá a szerző a jövő század várható felfedezéseivel, pl. a deutériumnak (ez a hidrogén egyik izotópjá, atommagja egy protonból és egy neutronból áll) termonukleáris reakciójával, ez lehetne majd a világenergetika alapja. Ismerteti az integráció új szakaszában rejlő nagy erőket és lehetőségeket, a tudományra váró nagy szerepről ír, és bebizonyítja a terme-

léd-tudomány rendszer komplexitásának szükségességét, illetve megvalósítását. A következőkben foglalkozik a Szovjetunió nagy építkezéseivel, ismerteti Szibéria hatalmas nyersanyagleltő helyeit, azok gazdagságát, miközben meg-szólaltatja idevonatkozóan a világ tudósainak egy jelentős részét, köztük Knoppot (NSZK), Fawellt (USA), Sztraszakovt (Lengyelország), Fischert (Kanada), Espejót (Bolívia), Szaburót (Japán) és másokat.

A jelentős kérdéseket feldolgozó szerző könyvét áttallózva, önkéntelenül is kívánczik az emberből, hogy a jövő századnak, a jövő század társadalmának olyannak kell lennie, amely biztosítja az egyén sokoldalú és harmonikus fejlődését, és méltó helyét a társadalomban. Ezért a jövő értékét és életképességét majd azok az adott társadalmi és politikai garanciák adják meg, amelyek az ember kap a társadalomtól.

A könyv tanulságából is kiderül, hogy a jövőformálásban számos véletlent és feleltétlenséget is elkövetünk. Egyes állat-fajok kipusztulása aggasztó, meg-állíthatatlannal roncsoznak a vegy-szerek és mind nagyobb méreteket ölt a talajeroszió. Pedig a jövő embere sem vegyszernek, sem gépnek, sem kellemetlen környezetnek nem akar kiszolgáltatottja lenni. Jó lenne, ha a természet- és környezetvédelmi törekvéseinkben nemcsak a keserű kimondásokat hallanánk lépten-nyomon, hanem cselekvésre is sor kerülne, a közösségi és a magánélet mind neme-sebb megővése, gazdagabbá tétele érdekében.

Amikor prognózist mondunk, a jövőt kíséreljük megismerni, de nem állítjuk, hogy teljes konkrét-sággal tudunk válaszolni minden kérdésre. Itt van pl. a mi száza-dunk egyik nagyszerű találmánya: a mikroprocesszor, amely egész sorát átforgathatja az iparágaknak. De ki képes ma ennek útját belátni? Idevonatkozóan Lenin a következőket írja: „Mi nem állítjuk, hogy Marx vagy a marxisták a szocializmus-hoz vezető utat teljes konkrétsá-gában ismerik. Ez badarság. Ismerjük ennek az útnak az irányját, tudjuk milyen osztályerők vezetnek ezen az úton, de konkrétan gyakorlatilag ezt csak a mil-liók tapasztalata mutatja meg, amikor majd nekilátnak a dolog-nak.”

Valóban, a jövőkutatók csak szélesen megrajzolják a lehetőségek határait, s ezen belül feltár-ják a lehetséges jövőket, amelyeket (amelyeket) most, a jelenben munkánkkal, emberi magatartásunkkal alapozunk meg, s így a ma embere felelős a jövő nem-zedékek létéért, életéért, divatos szóval, „életminőségéért”. E gondolatok is kicsengenek Kanyin jövőt jelenbe hozó könyvéből, amely szemléletes és olvasmá-nyos, továbbá a mai valóság ta-lajáról tárgyalja e nagy kérdést, nem kerget utópiaikat. Nem is teheti, hiszen a XXI. század már kézzelfogható közelségben jár előttünk. Utol kell érniük!

Fenyvesi Félix Lajos

Négysorosok

MESZEGETŐ

Veri csupasz hátát sugarak tüzes ostora.
Arcán a mézpor fehér rétege lángol.
Elhamvad élete, ahogy erős cigarettája,
s eltűnik észrevétlen a völgy katlanából.

BÚCSÚ TÍZ ÉVE HALOTT TESTVÉREMTŐL

Lámpással a kezében járd te is
a csillagokat, ahogyan holt szám.
Világíts be olykor az égbolt Isten
leheletétől párás ablakán.

FEKETÜLSZ, SEBESEDSZ

Gvászruháim kormától feketülsz, sebesedsz.
Mégis zenged a szerelem hívó szavát.
Lángok közepe olvadó aran — arcd úgy ragvoz
tűzhabos öled remegve önti parázsát.